

рого (наявні засоби були технічно недосконалими та не дуже переконливими), а тепер – стає не так уже й складно з технологічної точки зору і цілком доступно – із фінансової. Мабуть, суспільствам у різних країнах саме час проявити належну увагу до цих питань.

1. Бодрийяр Ж. *Симулякры и симуляция* / пер. с франц. А. Качалова. Москва: Постум, 2015. 238 с.

2. Sarrazin T. *Deutschland schafft sich ab. Wie wir unser Land aufs Spiel setzen*. München: Deutsche Verlags-Anstalt, 2010. 461 p.

3. Sarrazin T. *Der neue Tugendterror: über die Grenzen der Meinungsfreiheit in Deutschland*. München: LMV, 2014. 398 p.

4. The Origin of 'Cancel Culture'. *Merriam-Webster*, 2021. URL: <https://www.merriam-webster.com/words-at-play/cancel-culture-words-were-watching>.

5. Neumann E. *Tiefenpsychologie und neue Ethik*. Zürich: Rascher Verlag, 1949. 128 p.

6. Lütgemeier-Davin R., Wolff K. Helene Stöcker, Lebenserinnerungen. Köln: Böhlau, 2015. P. 287–289.

7. Chin J., Wong G. China's New Tool for Social Control: A Credit Rating for Everything. *The Wall Street Journal*. 2016, November 28. URL: <https://www.wsj.com/articles/chinas-new-tool-for-social-control-a-credit-rating-for-everything-1480351590>.

8. Stovpets O. Sinitic civilization's worldview features and their system-forming role in the complex of social relations in modern China. *Interdisciplinary Studies of Complex Systems*. 2020. Vol. 17. P. 59–72. DOI: <https://doi.org/10.31392/iscs.2020.17.059>.

Стрельцова Ольга Ігорівна

студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Халапсіс Олексій Владиславович

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

(м. Дніпро, Україна)

ПСИХОАНАЛІЗ ТА МАСОВА КУЛЬТУРА СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сьогодні нерідко критикують психоаналіз Фрейда, однак поняття, введені ним, знайшли своє відображення в багатьох науках, таких як соціологія, педагогіка, етнографія, антропологія, а також у мистецтві й літературі, їх застосовують як учені, так і просто освічені люди.

Учення Фрейда мало значний вплив на розвиток сучасної культури, і

без його ідей складно уявити художню літературу, живопис, графіку, кінематограф, театр та інше.

У цій роботі я хочу розкрити взаємозв'язок між психоаналізом і сучасною масовою культурою, оскільки вони цікаві й важливі для мене в силу того, що я цікавлюся психологією, літературою й іноді малюю.

Спочатку варто дати відповідь на питання: що таке мистецтво з психоаналітичної точки зору. Фрейд розглядає мистецтво як продовження й заміну дитячої гри, у якій творча особистість створює світ, до якого ставиться досить серйозно, і при цьому він вважає, що «творити» здатна не щаслива людина, а тільки незадоволена. І щоб у творчій особистості (письменника або поета) народився образ, його повинні охоплювати сильні почуття, викликані дією нерозв'язаних внутрішніх конфліктів, на які йому необхідно відреагувати й звільнитися від них. І чим глибше опрацювання характерів героїв, тим більша ймовірність звільнення від конфліктів і досягнення більшої психологічної зрілості. На підтвердження цієї точки зору висловлюється психоаналітик Мюллер-Фреєнфельс, стверджуючи, що В. Шекспір і Ф. Достоєвський не стали злочинцями, тому що зображували вбивць у своїх творах і таким чином живили свої злочинні схильності. Тобто творчий прояв є засобом задовольнити незадоволені й нездійснені бажання, які в житті не отримали здійснення, своєрідною терапією. Наведу ще відомі мені приклади такої «цілющої» гри: Густав Клімт писав майже всі свої жіночі образи оголеними, і тільки потім їх «одягав», Петро Горбань ніколи не писав на хорошому полотні, оскільки відповідальність не дозволяла йому в цьому випадку творити вільно і граючись, тому свої роботи він писав мало не на газетах.

Сюрреалісти в основі творчості бачать метод «психічного автоматизму», «автоматичного письма» – спонтанний акт творчості, який звільнений від контролю з боку свідомості та спрямований на фіксацію несвідомого в психіці людини, і це нагадує психоаналітичний метод вільного асоціювання, коли пацієнти говорять спонтанно, перше, що спадає на думку. Ця схожість об'єднує процес створення творчого продукту з психоаналітичним процесом.

Експресіонізм, література «потому свідомості», театр абсурду, поп-арт, динамічний абстрактний експресіонізм, живопис дії – майже всі видатні особистості в новітньому мистецтві (М. Шагал, П. Клеє, С. Далі, Ж. Міро, П. Пікассо), письменники (Дж. Джойс, Ф. Кафка, Т. Манн, Г. Маркес) і кінорежисери (І. Бергман, Ф. Фелліні, М. Антоніоні, П. Грінуей) свідомо, а іноді несвідомо переносили творчі ідеї З. Фрейда у своє мистецтво і робили на цьому серйозний акцент, наповнюючи великим інтересом «копання» в психіці героїв. Таким чином, можна припустити, що глядач, здатний переробити творчий продукт, у якійсь мірі стає психотерапевтом для художника, письменника, режисера...

Сучасне мистецтво розкриває повну правду про природу людини, дуже гостро й відверто. Еротика являє собою частину сучасної культури, її активно застосовують у художній культурі, у рекламі. Наприклад, телереклама: на ек-

рані показують напівоголене тіло, різні еротичні символи: розширені зіниці, яскраво нафарбовані губи й інше.

Потужною рушійною силою сучасної масової культури є ідея Фрейда про компенсаторні функції мистецтва. Звідси повісті, романи, телесеріали, фільми про супергероїв (таких як Дж. Бонд), які володіють усіма прийомами єдиноборств і найсучаснішим озброєнням. Під час сприйняття таких творів (за З. Фрейдом) людина співпереживає героям та ототожнює з ними себе, тим самим зживає свої комплекси, несвідомі потяги, ніби втілює власні потаємні мрії – компенсує ті речі, які не може втілити в реальному житті, і від цього отримує задоволення.

У підсумку можна відзначити, що психоаналіз Зигмунда Фрейда – це спроба досягти розуміння й опису складових психічного життя людини, які до нього були незбагненими. Самим же терміном «психоаналіз» у наш час називають: наукову дисципліну, комплекс заходів із дослідження психічних процесів і методику лікування порушень невротичного характеру. Також варто зазначити, що, незважаючи на дискусії й суперечки про психоаналіз, які досі тривають, його вплив на індивідуальну й суспільну свідомість, різні напрями природничих і гуманітарних наук, філософію й релігію, медицину й мистецтво виявився настільки значним, що він став невід'ємним елементом сучасного життя. Основний вплив фрейдизму на сучасну культуру полягає в застосуванні ідей несвідомого, інстинктів сексу, страху, агресивності. Тому будь-якій освіченій людині важливо й необхідно знати основні ідеї та концепції психоаналізу.

Тельна Тетяна Анатоліївна
фахівець сектору документального
забезпечення Кіровоградського
науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру
МВС України
(м. Кропивницький, Україна)

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ТРАНСПЛАНТОЛОГІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Сьогодні актуальність проблематики трансплантації в Україні зумовлюється великою кількістю правових, медичних та етичних проблем у цій галузі. Адже незважаючи на те, що трансплантація давно вийшла зі стадії медичного експерименту й стала традиційною в медичній практиці, ціла низка правових проблем у цій галузі дотепер не врегульована, а саме: аспекти констатації смерті мозку людини; тривалість проведення реанімаційних заходів;